

Noora Fagerström kok ym.

Toimenpidealoite Tiktokin kieltämisestä Suomessa

Eduskunnalle

Tiktok on sosiaalisen median alusta, jossa jaetaan pääosin lyhyitä videoklippejä. Sovellus on viimeisten vuosien aikana noussut erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa suureen suosioon. Uutismedian liitto on tilannut tutkimuksen, jonka mukaan 13—18-vuotiaista Tiktok-käyttäjistä lähes puolet seuraa uutisia Tiktokista. Sovellus on siis myös yksi keskeisimmistä uutiskanavista tämän ikäryhmän nuorille.

Tiktokiin liittyy kuitenkin merkittäviä turvallisuusriskkejä, ja se altistaa lapsia ja nuoria vaaralliselle, väkivaltaiselle sekä mielenterveydelle haitalliselle sisällölle. Sovelluksessa leviää paljon myös väärää ja harhaanjohtavaa materiaalia, jota lapset eivät osaa tunnistaa. Lisäksi Tiktokin algoritmi on suunniteltu mahdollisimman koukuttavaksi. Sovelluksen käyttö voi aiheuttaa voimakasta riippuvuutta vahingoittaen nuorten keskittymiskykyä ja kehitystä.

Sovelluksen omistaa kiinalainen yhtiö Bytedance, minkä vuoksi se voi käyttää käyttäjätietoja hyväkseen osana Kiinan propagandakoneistoa. Lisäksi Kiinassa sovelluksella on erilaiset käyttöehdot kuin esimerkiksi Euroopassa. Tämän vuoksi sovellus voi Suomessa syöttää käyttäjälle väkivaltaan kannustavaa sisältöä, mutta Kiinassa ei. Kiinassa Tiktok tunnetaan nimellä Douyin. Douyin syöttää lapsille opetuksellista sisältöä, ja sen käyttöä lasten ja nuorten keskuudessa on rajoitettu merkittävästi.

Suomessa suojelupoliisi on kiinnittänyt huomiota Tiktokin turvallisuusriskeihin, jotka liittyvät muun muassa siihen, että Tiktok kerää niin laitteesta kuin käyttäjistäkin valtavia määriä tietoja, jotka voivat päätyä Kiinan tiedusteluviranomaisille. Yhdysvalloissa senaatti hyväksyi juuri lakiesityksen, joka pakottaisi Bytedancen myymään sovelluksen Yhdysvaltain toiminnot, jotta sen toiminta voisi jatkua maassa. Lakiesityksen mukaan Bytedancen tulisi myydä Tiktok noin vuoden sisällä, muutoin se suljettaisiin Googlen ja Applen sovelluskauppojen valikoimista Yhdysvalloissa.

Tiktok ei aiheuta ainoastaan mahdollista tietoturvauhkaa sen käyttäjille tai kansalliselle turvallisuudelle. Sen aiheuttamat haittavaikutukset erityisesti lapsille ja nuorille ovat ilmeisiä. Sovelluksen ikäraja on 13 vuotta, mutta minkäänlaista iän varmistusjärjestelmää ei ole käytössä. Tiktokin algoritmi voi nostaa käyttäjän etusivulle myös ei-toivottua sisältöä. Vaikka tutkimuksia Tiktokin vaikutuksista mielenterveyteen on saatavilla vielä varsin vähän, on selvää, että väkivaltaisen tai muutoin ahdistavan sisällön näkeminen on lapsille ja nuorille haitallista. Sillä voi olla myös pitkäkestoisia ja aggressiivista käytöstä lisääviä vaikutuksia.

Toimenpidealoite TPA 18/2024 vp

Tiktokissa leviää huomattava määrä vaarallista ja väkivaltaista sisältöä, ja se on omiaan levittämään haitallisia haasteita ja ilmiöitä alaikäisten keskuudessa. Sovelluksessa on levinnyt esimerkiksi materiaalia onnettomuuksista, väkivaltaan yllyttämisestä ja kuolemasta. Venäjän hyökättyä Ukrainaan sovellukseen tulvi runsaasti videoita sodan keskeltä, joille alaikäiset altistuivat. Tällaista materiaalia ei saa päätyä lasten ruuduille.

Sosiaalisen median ja älylaitteiden lisääntymisen myötä on yhteiskunnan vastuulla suojata lapsia myös sosiaalisen ympäristön haitoilta ja edistää lapsen oikeutta turvalliseen ympäristöön.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Tiktokin kieltämiseksi Suomessa.

Helsingissä 28.4.2024

Noora Fagerström kok
Atte Kaleva kok
Oskari Valtola kok
Terhi Koulumies kok
Pauli Kiuru kok
Timo Heinonen kok
Pia Kauma kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Teemu Kinnari kok
Mari-Leena Talvitie kok
Ville Väyrynen kok
Janne Jukkola kok
Karoliina Partanen kok
Mari Kaunistola kok
Heikki Vestman kok
Mia Laiho kok
Aleksi Jäntti kok
Marko Kilpi kok
Ville Kaunisto kok
Pauli Aalto-Setälä kok
Juha Hänninen kok
Paula Risikko kok
Jarno Limnell kok
Saara-Sofia Sirén kok
Sari Sarkomaa kok
Susanne Päivärinta kok
Jukka Kopra kok